

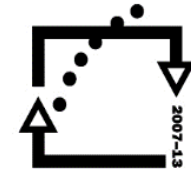
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hmotnostní zlomek a procento

Objemový zlomek a procento

HMOTNOSTNÍ ZLOMEK

Hmotnostní zlomek látky A v roztoku = podíl
hmotnosti látky A ku celkové hmotnosti roztoku.

$$w_A = m_A / m_{\text{roztoku}}$$

m_A = hmotnost látky A (rozpuštěné látky)

m_{roztoku} = hmotnost roztoku

$m_{\text{roztoku}} = m_A + m_{\text{rozpuštědla}}$

HMOTNOSTNÍ PROCENTO (HMOTNOSTNÍ KONCENTRACE)

Hmotnostní procento určité složky v roztoku získáme vynásobením jejího hmotnostního zlomku 100.

$$\text{hmotnostní procento} = w_A * 100$$

(hmotnostní koncentrace)

př. **Jaký je hmotnostní zlomek NaCl a vody v roztoku, který vznikl rozpuštěním 15g NaCl v 65g vody?**

$$m_{\text{NaCl}} = 15\text{g}$$

$$m_{\text{vody}} = 65\text{g} \quad m_{\text{roztoku}} = 15 + 65 = 80\text{g}$$

$$w_{\text{NaCl}} = ?$$

$$w_{\text{vody}} = ?$$

$$w_{\text{NaCl}} = m_{\text{NaCl}} / m_{\text{roztoku}} = 15 / 80 = 0,19$$

$$w_{\text{vody}} = m_{\text{vody}} / m_{\text{roztoku}} = 65 / 80 = 0,81$$

Hmotnostní zlomek NaCl v roztoku je 0,19 a hmotnostní zlomek vody v roztoku je 0,81.

OBJEMOVÝ ZLOMEK

Objemový zlomek látky A v roztoku = podíl objemu látky A ku celkovému objemu roztoku.

$$\varphi = V_A / V_{\text{roztoku}}$$

V_A = objem látky A (rozpuštěné látky)

V_{roztoku} = objem roztoku

$$V_{\text{roztoku}} = V_A + V_{\text{rozpuštědla}}$$

!!! Objemový zlomek není úplně přesný. Součet objemových zlomků rozpuštěné látky a rozpuštědla není roven 1.

OBJEMOVÉ PROCENTO (OBJEMOVÁ KONCENTRACE)

Objemové procento určité složky v roztoku získáme vynásobením jejího objemového zlomku 100.

$$\text{objemové procento} = \varphi_A * 100$$

(objemová koncentrace)

př. **Vypočítejte objemovou koncentraci roztoku, který má objem 450cm³ a obsahuje 120cm³ rozpuštěné látky.**

$$V_{\text{roztoku}} = 450 \text{ cm}^3$$

$$V_A = 120 \text{ cm}^3$$

$$\text{obj. } C = ?$$

$$\begin{aligned} \text{obj. } C &= \varphi * 100 = V_A / V_{\text{roztoku}} * 100 \\ &= 120 / 450 * 100 = 0,267 * 100 = \mathbf{26,7 \text{ obj. } \%} \end{aligned}$$

Objemová koncentrace roztoku je 26,7 obj. %.

PŘÍKLADY K PROCVIČENÍ:

- Jaký je hmotnostní zlomek dusičnanu draselného v roztoku, který vznikl rozpuštěním 26g této soli v 90g vody.
- V kolika gramech vody je nutné rozpustit 32g NaCl, aby vznikl 20% roztok NaCl?
- Kolik gramů NaNO_2 obsahuje 58g roztoku této soli, je-li hmotnostní zlomek vody v roztoku 0,95?
- 300cm^3 roztoku obsahuje 164cm^3 100% alkoholu. Jaká je objemová koncentrace roztoku?
- Roztok byl připraven zředěním 8g propan-1-olu na celkový objem 39cm^3 . Vypočítejte objemový zlomek roztoku. Hustota propan-1-olu je $803,5\text{ g/dm}^3$

VÝSLEDKY

- Hmotnostní zlomek KNO_3 v roztoku je 0,22.
- Aby vznikl 20% roztok NaCl je nutné 32g NaCl rozpustit ve 128g vody.
- 58g roztoku NaNO_2 obsahuje 2,9g NaNO_2 .
- Objemová koncentrace roztoku je 54,6 obj.%.
- Objemový zlomek roztoku je 0,26.

ZDROJE:

MAREČEK, ALEŠ, HONZA, JAROSLAV. *CHEMIE PRO ČTYŘLETÁ GYMNÁZIA*
3.DÍL. 1.VYDÁNÍ. OLOMOUC, 2005. 250 s. ISBN 80-7182-057-1

MAREČEK, ALEŠ, HONZA, JAROSLAV. *CHEMIE SBÍRKA PŘÍKLADŮ.*
1.VYDÁNÍ. BRNO, 2001. 146 s. ISBN 80-902402-2-4